

A NAGY JÁTSZMA

*„Nem dörgölődzik sült lapocka számhoz s szívemhez kisgyerek - ügyeskedhet,
nem fog a macska egyszerre kint s bent egeret.”*

József Attila: Eszmélet

Nyáron az interneten kerestem Sós-kút környékére kirándulási lehetőséget. Az egyhetes együttlétbe, ha lehet legtöbbször beiktatunk egy kis kirándulást. Akkor botlottam bele ebbe a világméretű játékba. A sós-kúti Kálváriahegy oldalában eldugott valaki valamikor egy kis úgynevezett geo-ládát a geo-rejtekhelyen. A láda nem kincsesláda, bár tartalmazhat kisebb ajándékokat a megtaláló számára, ami elvihető, ha a megtaláló pótolja azt valamilyen hasonló kis ajándékkal a következő megtaláló számára. Tartalma jól meghatározott, a játék szabályainak megfelelő. A modern, GPS-en alapuló szabályok Amerikából indultak valamikor a 2000. évben, amikor is a GPS kódok általánosan hozzáférhetővé váltak. Az egész játék a „kincskeresés ősi ösztönén” alapszik - írja az ismertető. Geocaching-nak nevezik. Célja a természetjárás, kultúra terjesztés, ismeretterjesztés. Olyan földrajzi, kulturális, természeti, tudománnyal összefüggő helyekre hívogat, melyek valakit valamikor megragadtak és aki ezt az élményt igyekszik ezúton másokkal megosztani. Van egy speciális változata is: az Utazó Ügynök. Így ír erről a szabályzat:

A geoládában található egy hatjegyű azonosítóval ellátott, leginkább egy hagyományos „dögcédulára” hasonlító Bogarat, egy Utazó Ügynök kíséretében. Az Utazó Ügynök bármilyen kis tárgy (plüssállat, kulcstartó, matchbox, műanyag figura, stb) lehet. Egy tárgy attól lesz Utazó Ügynök, hogy egyrészt ilyen azonosítója van, másrészt valamilyen céllal „utazik”, ezért a megtalálók az elérendő cél érdekében ládáról ládára viszik. Az ügynök útrajzának szándéka szerint az utazás célja bármi lehet: egy bizonyos (vagy minél több) ország, esetleg földrész felkeresése, valamilyen irányba történő haladás, vagy a lehető legmesszebbre való eljutás, stb.

Az elmúlt tizenhárom évben a világ megtelt geo-rejtekhelyeken elhelyezett geo-ládákkal és Utazó Ügynökökkel – ahogy az a segédletekből kiderül. Ha például Új-Zélandra utaznék a nemlétező nagynénikémhez, aki Waipapa-tól még észak felé a Fare North Road mellett lakik, és tőle elindulva szeretném meglátogatni Új-Zéland legészakibb pontját a Cape Reinga-t, akkor csak meg kell találnom egy Utazó Ügynököt, „aki”, elindítója szándéka szerint, ládáról ládára haladva szintén arra tart és pontról-pontra követnem kell. Ehhez az internet teljes apparátusa és az utazók vagy utazást tervezők sokezeres serege rendelkezésemre áll. Persze ezt megtehetem a hagyományos eszközökkel is, például térképpel a kézben is, de hol van olyan elérhető részletességű térkép, ami képet ad erről a kies vidékről. Nyilván az ott élő nagynénikémnek lenne ilyen, ha lenne, de akkor is elmarad az a sok ismeretség, kaland és keresés, elveszés és megtalálás, klikkelés, ami ezzel az új játékkal együtt jár. Igen, és ha összejön, ott az élmény: a Csendes Óceán végtelensége madártávlatból, a hatalmas sziklacsúcs magasából nézve. És ráadásul hosszában! Csodálatos! Aztán, ha kigyönyörködtem magamat, jöhet a következő láda, talán valahol... Nem is tudom hol. De kilátásnak lennie kell!

A beszámolókból kiderül, hogy – bár minden adott a kereséshez – a megtalálás nem mindig sikerül. Ennek számos oka lehet. Többek között például a szándék gyengesége, az állhatatos kitartás gyengülése, az irány eltévesztése, a kiválasztott partner befolyása, vagy éppen a GPS akkumulátorának lemerülése. A résztvevők elmesélik, hogyan kellett újra és újra összeszedniük minden lehetséges eszközüket és erejüket, hogy el ne térüljenek, fel ne adják, vagy le ne ragadjanak valamilyen kellemes öbölben. Ahogy mondják, kellenek azok a beszámolók, amik leírják az elindító élményt, ami aztán az azonnali megosztás szándékában jelenik meg. Valami kell hozzá, ami vonz, mert különben miért is indulna neki valaki. Legalább egy fotó, egy leírás, egy kis videó vagy akár egy nagyobb. Valami, ami vágyat kelt. Olyasmi étvágyat, mint amilyent egy több napja nem táplálkozott ember érez. Nagyszerű és hatalmas játék, hiszen a Föld-bolygó tele van szebbnél szebb és értékesebbnél értékesebb látni, élni, tapasztalni valóval. Nemcsak Sós-kúton van Kálváriahegy, hanem Etyeken is. Sőt, ott még borospincéből is van vagy nyolcszáz. Hirtelen elgondolkoztam, hová is hívogatnék embereket? Hová rejteném a kis geo-ládikót? És akkor eszembe jutott az a félig összedült – talán mára már teljesen –, félig földbe vajt vadász-kunyhó a Disznós árok oldalában, nem messze a dobogókői országút alatt,

ahol régen még kiépített források voltak. Ott mentem el előtte szinte naponta a vadcsapáson. És mire is hívogatnék, hiszen nincs ott semmi érdekes, csak csend és jó levegő és erdő. Igen, talán azért hívogatnék oda, mert az akkori vadcsapás volt számomra az a keskeny út, amit egy ideig követve, végül is eddig vezetett. Ami értésre ezalatt jutottam, átéltem azt úgysem tudom átadni. De az irány számomra jónak bizonyult. És, hát nem lenne amerikai a találmány, a nagy játszma, ha nem lennének versenyek, fesztiválok, nem lennének nagy játékosok, nagy keresők és nagy találók, nagy vesztesek és nagy csalódottak is. De hát, ez a játékkal jár. Ugyanakkor beszámolnak róla, hogy minden egyes kereséssel, minden kalanddal, szinte minden egyes klikkeléssel erősödik az összetartozás érzése, a kapcsolat olyan emberek között, akik esetleg sohasem találkoznak, mégis úgy érzik a közös cél, a közös irány összeköti őket.

De, tulajdonképpen mit is keresünk? Mi ez az ősi kincskereső ösztön - ... olyan, mint amikor a kereskedő igazgyöngyöt talál és eladja minden árúját...? Miért kell keresni azt, ami adva van? Newton szeme miért akadt meg a mellé leeső almán – kérdezhetnénk? Vagy Einsteiné a fényelektromos jelenségeken? És Jóska Pista szeme miért éppen Mancikán? Valami el van rejtve, amit meg lehet találni. Valami fontosat el kell hagyni, hogy valami lényegesre rá lehessen találni. Valamire először rá kell csodálkozni, majd meg kell figyelni, ami addig láthatatlan volt, mert a látható eltakarta, hogy az, ami mindig ott volt megjelenhessen. A nagy játszma szabályait nem az amerikaiak találták ki. Általuk csak egy világméretű játék lett abból és azzal, ami látható, élvezhető, szórakoztató, vagyis időtöltés. Egy hatalmas szervező rendezi a játékot, a nagy bújócskát. Hihetetlenül találékony, gyors és szinte minden eszköz, kártya az ő kezében van. Mindig újabb és újabb játékokat talál ki, hogy fenntartsa egy számára lényeges folyamatot: az élet folyását. A legközönségesebbtől, legdurvábbtól a legkifinomultabbig, legfinomabbig: a receptkönyvektől és a bézből-tól a szexen át, az etika, esztétika és tudomány minden területe a rendelkezésére áll. Valami azonban tényleg el van rejtve e mögé a forma mögé. Az életnek van egy területe, ami nincs a szervező hatáskörében. Ez a csend világa. Nem a mély-tengereké, nem is a Himalájáé és nem is a magánzárkáié. A belső csend világa az egyetlen világ, amit megtalálva nem keres tovább senki. Minden benne van, még a nagy szervező, az élet folyásának szervezője is. Minden belőle ered. Ennek a világnak a keresése az igazi Nagy Játzsma. Tényleg az, mert valójában az egyes emberek a „ládák”. Őket keresik. Különösképpen mégis lehetséges játszani. Nem kell sehová sem menni, csak csendben leülni és figyelni. Bemenni a „belső szobába”, becsukni az ablakokat és türelmesen, figyelmesen várni. Nem történik semmi szokatlan, csak egyszerűen megjelenik az, ami van. Nincs benne semmi képzeletbeli, semmi tanult, semmi valótlan. Az van ott, ami van. A Nagy Szervező. Aztán néhány pillanatra esetleg előtűnik az igazi Nagy Játzsma is, de az csak a szervező pillanatnyi figyelmetlensége miatt van. Nincs elég intenzitás, türelem – nincs elég intenzitása a fotonnak, hogy egy elektront kilökjön a fémből, mondaná Einstein - a csend fenntartásához. El is kell tűnjön, hogy újra kereshető legyen. Cache-cache mondja a francia; bújócska, mondja a magyar. „A szervezőt újra és újra kijátszva, végül is rátaláltam egy elbújt kisgyerekre. Csenevész volt, vézna, alig állt a lábán. Látszott, hogy alultáplált. Csodálkozott, hogy végre megtaláltam. Már nem is remélte. Annyi év után meghallottam a sírását...? Nem hitte. De azóta néha meglátogatom és viszek neki ajándékot, ami táplálja. Kicsit mintha erősödne, de nagyon sokan igénylik a neki járó táplálékot. Meg kell küzdenem érte és azért is, hogy el ne felejtkezzen róla. Sokat fektettem be más irányokba.” Nehéz ügy. Egyáltalán, feltegyem a netre? Háttha más is rátalál és akkor ő is bajban lesz. Nem tudom... Geocaching, mondja a nagy szervező, mert tudja, hogy ki az igazi Nagy Ellensége. Úgy kell csinálni mintha őt képviselné, érte lenne. Legalább a neve. Inkább Föld méretű bújócska, világméretű virtuális kapcsolatok, kis Utazó Ügynökök bármilyen más irányba, csak abba az irányba ne. Azonban, ha egyszer valakinek megjelent ez az irány, akkor másodszor is meg fog jelenni. Akkor elkezd hallani és látni - másképp. Ez a Nagy Játzsma is játszható. Ugyancsak pontos szabályai vannak. És ha türelmes és kitartóan dolgozik érte a kereső, akkor lehet hogy belép a belső GPS, és újra és újra jelzi az eltéréseket a kívánt iránytól. Ez a készülék azonban nem a kvantumfizika eredménye. Sokkal régebbi találmány. Tulajdonképpen mindig is kéznél volt. Ami lehetetlenné tette a működését, vagyis hatását az irányítandó fizikai készülékre, az ez utóbbi hibás, vagyis a szervező csaknem tökéletes működésében keresendő. A hiba nem is a közönséges működésben van, mert arról gondoskodik a nagy szervező, hanem egy belső összhang, egy összehangoltság hiányában. „Isten a hátam mögött áll, és én köbejártam érte a világot...” - mondja József Attila. Valami akadályozza a GPS jelzésének vételét. Ez az összhang az, ami nem kell a nagy szervezőnek, mert akkor nem ő az irányító. Neki bőven elegendő a kíváncsi, a szórakozni-, a tudni- és fotózni vágyó geocaching-elők, a fizikai világban keresők sokasága. És talán így is a helyes. Ki tudja? Mégis, már többektől hallottam, hogy egy bizonyos lelket el kell veszejteni ahhoz, hogy egy másik, egy új lélek megtalálható legyen. Nem, nem a kirándulás, a felfedezés, a kultúra, a hagyomány kerül itt

kérdésbe, és nem is az élet maga, hanem a megfelelő irányítás vétele, a készülék tisztasága, hangoltsága: az akadályozó elvesztése. Mi is a cél és mi akadályozza a GPS jelzéseit? Ez a keresési munka fő kérdése. A görögök nem ismerhették még ezt a játékot, ők „Ismerd meg tenmagad!” nevet adták neki. És ha előjön, mi mást lehetne tenni, mint a Geocaching-ben: megosztani az élményt, majd megteremteni a Nagy Játzma feltételeit és hagyni, hogy megnyilvánuljon az, ami van és szolgálja azt, amire teremtették. Majdnem olyan ez keresés, mint a csillagok születése. Talán a törvényei hasonlóak, csak az iránya ellenkező.

A csillagok olyan csillagközi molekulafelhőkben keletkeznek, mint pl. az Orion-köd vagy a Sas-köd... Ezek kialakulása a csillagkeletkezés első fázisa, melyet nem ismerünk pontosan. A második fázis az, mikor a mag a saját gravitációja hatására kezd összehúzódni. Az összehúzódás elején a mag anyaga még annyira ritka, hogy a felszabaduló gravitációs energia szabadon kisugárzódik, ezért a mag hőmérséklete nem emelkedik. A folyamat először egy sűrűbb mag kialakulásához (protocsillag) vezet, melyre kevésbé sűrű anyag hullik.

Igen. Valamilyen sűrű, homogén, a környezete által állandóan bombázott, szerves egységet váratlanul megérint egy közvetlen befolyás, aminek hatására megnyílik egy repedés egy kicsi, talán az átlagosnál kisebb sűrűségű és kisebb tehetetlenségű maghoz. Hogy ez hogyan történik, nem ismerjük pontosan, de megtapasztalható. A második fázis az, amikor e köré a finomabb mag köré a repedésen át elkezd finomodni, hozzáidomulni lassan sok belső, meglévő „anyag”: tapasztalat, emlék és tudás. Ennek hatására az eredeti sűrű, homogén forma tágulásnak indul. Kezdetben az egység anyaga még annyira sűrű, hogy a beérkező finom befolyások visszaverődnek róla, de az újra és újra próbálkozás kitartása lassan átalakítja, finomítja az egész egységet. Értése szélesedik, érzelme felmelegszik, mozgása nyugodtabbá válik. Kialakul egy új gravitációs központ, a csillagok születési analógiája alapján nevezhetjük nyugodtan „protoembernek”, melyre folyamatosan hull környezete nehéz „anyaga” ütközések, sértések, gyűlölet, düh, illúziók, szokások formájában. Ezeket azonban már egy lassan kialakuló másik központ fogadja, ami tápláló energiaként fogadja be őket és nem reagálva rájuk azonnal, az egész további finomítására, tágítására használja fel.

A felhőnek kezdetben volt valamennyi impulzuszórája (perdiúlete). Összehúzódáskor sugara jelentősen csökken, ami az impulzusmegmaradás törvénye miatt a forgási sebesség megnövekedésével jár. Ez azt eredményezi, hogy az összehúzódó felhő belapul. Kialakul a csillagmag és egy körülötte lévő anyagkorong az ún. akkréciós korong. Ekkor a csillag anyaga már olyan sűrű, hogy a sugárzás nem tud akadálytalanul kijutni belőle, ezért a felszabaduló gravitációs energia melegíti a protocsillagot, így az láthatóvá válik.

A csillagok többnyire csoportosan keletkeznek. Ennek az oka, hogy a felhő összehúzódás közben általában feldarabolódik és az egyes darabok egymástól függetlenül fejlődnek tovább. A csoportos csillagkeletkezés eredményeként jönnek létre az asszociációk (laza csoportok) és a nyílthalmazok (kötöttebb csoportok). Ilyen nyílthalmaz például a Fiastyúk.

A tágulási folyamat kezdetben láthatatlan. Később a mozdulatok pontosságában, a figyelem átfogó jellegében, az előrelátásban és a szolidaritásban megnyilvánulva, valamilyen változás láthatóvá kezd válni. Ez azt eredményezi, hogy kialakul egy párhuzamos, az eredeti körülölelő tágabb, a szokásos látás számára alig érzékelhető forma. De ez az összeritkuló finom „anyag” áthatja az eredeti egységet is és tágulása folytán, legyőzve az eredeti központok gravitációját hatást gyakorol a környezetére is. A folyamat ezen a ponton a környezet ellenállása miatt leállhat. Itt szükséges belépnie – ahogy a csillagoknál is – egy külső segítségnek. Az eredeti egységeket, ha ebben a finomabb, kitágult állapotban egyedül maradnak, környezetük rendszerint felemészti, beolvasztja és ismét nehezzé teszi. Nincs meg még bennük az az intenzitás, ami ennek képes lenne ellenállni. Ezt az intenzitást segítheti, ha a keletkezés csoportos. Ezek itt is - ahogy a csillagoknál is – lehetnek kezdetben asszociációkon alapuló laza csoportok, melyeket csak a közös egyéni cél, vagy a körülmények, a szokások rendje szerinti cél - mint például egy klubb drukkeri táborának formája - tart össze, vagy nyílthalmazok, vagyis kötöttebb csoportok, amiket már az egyéneket meghaladó magasabb közös cél tart össze – mint például a nonprofit, karitatív szervezetek formája, vagy egy vagyon és életközösségi forma. Egyszóval, mint a csillagoknál, csak fordítva.

Aztán eljött az a bizonyos hét is. A feltételek adottak voltak az összes résztvevő számára: megfelelő szállás, napi háromszori étkezés, nyugodt és szép környezet és hát a rendszeres kihívás: a napi étlem elkészítése, a változó összetételű csoportokon belüli műhely-munkák, a közös létezés ütközései során. És folyamatosan a fények, a színek, a szagok, a hangok, az illatok, a mozdulatok, a finom és durvább megnyilvánulások, a

megnyíló értés, majd értetlenség hullámzó változásai. Volt ott rendszeresen megjelenő kezdeti sűrű tömörség, fel-felcsillanó finomodó érzékelés és érzés, és volt ott sok hideg-meleg érzélem, együttérzés kívül és belül is. És persze, kedves fiatal barátaink szervezésében volt kirándulás Etyekre is. A finom és a durva nem meghatározott értékek, hanem egy folyamatos skála pillanatnyi értékei. Egyéenként is és közösen is. Eredményként mindig az jelenik meg, ami van, összeadódik. De ha megfelelő a finomság, akkor megjelenik egy olyan eredmény, ami több az egyéni állapotok összegénél. Létre jön. Megjelenhet, mert adott hozzá minden és meg is akar jelenni. Nem akadályozza semmi a megjelenését. A Kereső hirtelen látható lesz. Aztán eltűnik. Semmi sem állandó, ami létre jött. Állandó csak a forrás, ami csillagokat teremt és bolygókat és a bolygókon lényeket, melyektől visszavár valamit, ami a munkáját segítheti. Ezt a munkát segíthetik a kötöttebb csoportok, az ú.n. nyílthalmazok, de a „homoláda” egyéni. Ha a ládát nem keresi senki, a folyamat egy idő után leáll, nem megy tovább és a kialakult forma alkotóelemeire bomlik, ismét felhővé válik, ahogy ez a csillagoknál is megtörténhet – mondják a hozzáértő asztrofizikusok. És a munka, a kísérlet folyik tovább.

Kőbánya, 2013. szeptember 21.